

Ecologische beoordeling recreatieterrein Zwarte Haan

A&W-rapport 1614

in opdracht van

Gemeente het Bildt

Ecologische beoordeling recreatieterrein Zwarte Haan

A&W-rapport 1614

E.W. de Vries
M.S.E. Greve

Foto Voorplaat

Plangebied vanaf Waddenzeedijk, foto A&W

E.W. de Vries, M.S.E. Greve 2011

Ecologische beoordeling recreatieterrein Zwarte Haan, A&W-rapport 1614

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgevers

Gemeente Het Bildt

Postbus 34

9076 ZN Sint Annaparochie

Telefoon 0518 40 92 34

Uitvoerder

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek BV

Postbus 32

9269 ZR Feanwâlden

Telefoon 0511 47 47 64

Fax 0511 47 27 40

info@altwym.nl

www.altwym.nl

Projectnummer

1687zwh

Projectleider

E. W. de Vries

Status

Eindrapport

Autorisatie

Goedgekeurd

Paraaf

R.J. Strijkstra

Datum

27 juni 2011

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Situatieschets en plannen	3
2.1	Huidige situatie	3
2.2	Plannen	3
3	Beschermde natuurwaarden	5
3.1	Beschermde gebieden	5
3.2	Beschermde soorten	8
3.3	Samenvatting relevante natuurwaarden	11
4	Effectbepaling en beoordeling	13
4.1	Beschermde gebieden	13
4.2	Beschermde soorten	17
4.3	Samenvattende tabel	18
5	Conclusies	21
5.1	Conclusies m.b.t. beschermde gebieden	21
5.2	Conclusies m.b.t. beschermde soorten	21
6	Literatuur	23

Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving natuur

1 Inleiding

Aanleiding

Restaurant De Zwarte Haan is voornemens een kleinschalig verblijfsrecreatieterrein te ontwikkelen op het perceel grenzend aan het perceel van het restaurant te Zwarte Haan (gemeente Het Bildt). Op dit moment bevindt het project zich in de voorbereidingsfase en is een partiële wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. De gemeente Het Bildt heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven dit onderzoek uit te voeren.

Doel

Het onderzoek dat aan deze rapportage ten grondslag ligt, is een ecologische quickscan. Bij een quickscan worden de (potentieel) aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Vervolgens wordt bepaald of de betreffende natuurwaarden negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen herinrichting en wordt dit beoordeeld in het kader van de vigerende ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Nota Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en Faunawet. Voor meer informatie over de ecologische wet- en regelgeving wordt verwezen naar bijlage 1. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- Situatieschets en plannen: in dit hoofdstuk wordt het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens wordt een beschrijving gegeven van de plannen, met aandacht voor aspecten als aanleg en toekomstig gebruik (hoofdstuk 2).
- Beschermde natuurwaarden: in dit hoofdstuk worden de beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven en wordt bepaald welke daarvan relevant zijn voor onderhavige beoordeling (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling: hier wordt bepaald wat het effect is van de ingreep op de relevante natuurwaarden en wordt een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwetgeving (hoofdstuk 4).
- Conclusies: In dit hoofdstuk wordt de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving kort samengevat en wordt vermeld welke consequenties daaraan verbonden zijn (hoofdstuk 5).

Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk met de relevante natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). Daarnaast zijn op 11 januari en 21 februari 2011 oriënterende veldbezoeken uitgevoerd, waarbij gezien de tijd van het jaar voornamelijk is gelet op de mogelijkheden voor aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten. De hoofdstukken 4 en 5 zijn vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto 1 & 2. Overzicht plangebied vanaf Waddenzeedijk (boven) en huidige situatie met recreatieveld omgeven door opgaande begroeiing (foto A&W)

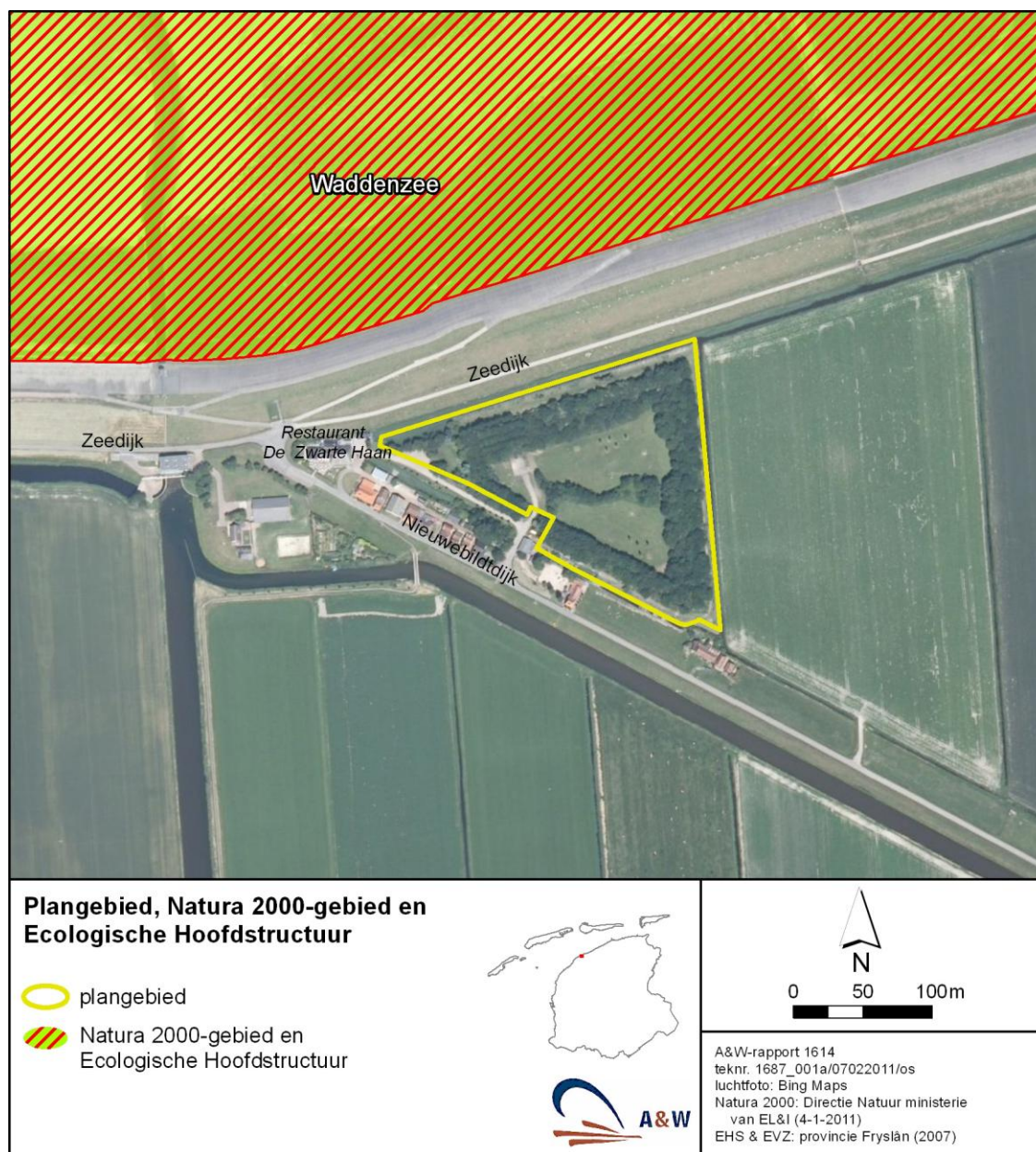
2 Situatieschets en plannen

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de noordzijde van het dorp Zwarte Haan in de gemeente Het Bildt. (figuur 1) en heeft een oppervlakte van ongeveer 2,5 ha. Het driehoekige plangebied wordt aan de noordgrens begrensd door de Zeedijk en aan de zuid- en westgrens door bebouwing aan de Nieuwbiltdijk. Aan de oostkant ligt een akkerbouwperceel. Het plangebied bestaat in de huidige situatie uit grasveld omzoomd door een brede en dichte strook bomen en struiken met onder andere Zwarte els, Duindoorn, Es, roos en Esdoorn. In het gebied is geen bebouwing of oppervlaktewater aanwezig. Vanaf de Nieuwbiltdijk is een inrit met een pad dat vanaf de dijk naar beneden loopt. Dit pad splitst zich op het terrein, waarbij één van de paden langs de buitenzijde van de strook bomen loopt en uitmondt op de parkeerplaats van het restaurant De Zwarte Haan. Naast de aanwezige begroeiing is het plangebied deels verhard en op het terrein staan enkele picknicktafels. Het terrein kan worden gebruikt voor de dagrecreatie.

2.2 Plannen

De plannen betreffen de herinrichting van het plangebied tot een kleinschalig verblijfsrecreatieterrein. Hiertoe dienen mogelijkheden te worden gecreëerd voor maximaal 15 plaatsen voor tenten en caravans, aangevuld met maximaal 5 (verplaatsbare) trekkershutten en maximaal 5 camperplaatsen. De werkzaamheden omvatten de realisatie van camperzuilen en de realisatie van een centrale sanitaire voorziening in het centrum van het plangebied. Bij de ontwikkelingen blijft de dichte randbeplanting behouden. Tevens wordt een parkeervoorziening op het recreatieterrein aangelegd voor de opvang van dagrecreanten en verblijfsrecreanten.

Figuur 1. Ligging van het plangebied en beschermde natuurgebieden in de omgeving

3 Beschermde natuurwaarden

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de wettelijk beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het plangebied en de omgeving daarvan. Tevens wordt van deze natuurwaarden bepaald of zij beïnvloed kunnen worden door de beoogde ingreep en daardoor relevant zijn voor onderhavige ecologische beoordeling.

3.1 Beschermde gebieden

3.1.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (www.minlnv.nl). Op minder dan 100 m ten noorden van het plangebied, aan de overzijde van de Waddenzeedijk, ligt het Natura 2000-gebied Waddenzee (figuur 1). Dit Natura 2000-gebied is aangewezen voor een groot aantal habitattypen en soorten, waarvoor in het aanwijzingsbesluit instandhoudingsdoelen zijn opgesteld. In tabel 1 staan de aangewezen habitattypen en soorten vermeld. Tevens is in de tabel aangegeven welke natuurwaarden in de directe omgeving van het plangebied (kunnen) voorkomen. In de tabel is te zien, dat het voor een groot aantal habitattypen en soorten onwaarschijnlijk is, dat ze in de directe omgeving van het plangebied aanwezig zijn.

Omdat de Natuurbeschermingswet 1998 bepaalt, dat van alle projecten en handelingen moet worden getoetst of zij negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, is in hoofdstuk 4 de zogenaamde 'Voortoets' uitgevoerd (zie ook bijlage 1, §1.1).

	Aangewezen natuurwaarde 'Waddenzee'	Aanwezig in directe omgeving plangebied	Instandhoudingsdoel
Nr.	Habitatype		
H1110	Permanent overstroomde zandbanken	Nee	opp. =, kwaliteit +
H1140	Slik- en zandplaten	Ja	opp. =, kwaliteit +
H1310	Zilte pioniersbegroeiingen	Ja	=
H1320	Slijkgrasvelden	Nee	=
H1330	Schorren en zilte graslanden	Ja	opp. =, kwaliteit +
H2110	Embryonale duinen	Nee	=
H2120	Witte duinen	Nee	=
H2130	Grijze duinen	Nee	=
H2160	Duindoornstruwelen	Nee	=
H2190	Vochtige duinvalleien	Nee	=
Nr.	Habitatsoort		
H1014	Nauwe korfslak	Nee	=
H1095	Zeeprik	Nee	=
H1099	Rivierprik	Nee	=
H1103	Fint	Nee	=
H1364	Grijze zeehond	Nee	=

	Aangewezen natuurwaarde 'Waddenzee'	Aanwezig in directe omgeving plangebied	Instandhoudingsdoel
H1365	Gewone zeehond	Nee	=
Nr.	Broedvogelsoort		
A034	Lepelaar	Nee	= (430)
A063	Eider	Nee	opp. =, kwaliteit + (5.000)
A081	Bruine kiekendief	Ja	= (30)
A082	Blauwe kiekendief	Nee	= (3)
A132	Kluut	Nee	opp. =, kwaliteit + (3.800)
A137	Bontbekplevier	Nee	= (60)
A138	Strandplevier	Nee	+ (50)
A183	Kleine mantelmeeuw	Nee	= (19.000)
A191	Grote stern	Nee	= (16.000)
A193	Visdief	Nee	= (5.300)
A194	Noordse stern	Nee	= (1.500)
A195	Dwergstern	Nee	+ (200)
A222	Velduil	Nee	= (5)
Nr.	Niet-broedvogelsoort		
A005	Fuut	Nee	= (310)
A017	Aalscholver	Nee	= (4.200)
A034	Lepelaar	Ja	= (520)
A037	Kleine zwaan	Ja	= (1.600)
A039	Toendrarietgans	Ja	=
A043	Grauwe gans	Ja	= (7.000)
A045	Brandgans	Ja	= (36.800)
A046	Rotgans	Ja	= (26.400)
A048	Bergeend	Ja	= (38.400)
A050	Smient	Ja	= (33.100)
A051	Krakeend	Nee	= (320)
A052	Wintertaling	Ja	= (5.000)
A053	Wilde eend	Ja	= (25.400)
A054	Pijlstaart	Nee	= (5.900)
A056	Slobeend	Ja	= (750)
A062	Topper	Nee	opp. =, kwaliteit + (3.100)
A063	Eider	Nee	opp. =, kwaliteit + (90.000 – 115.000)
A067	Brilduiker	Nee	= (100)
A069	Middelste zaagbek	Nee	= (150)
A070	Grote zaagbek	Nee	= (70)
A103	Slechtvalk	Ja	= (40)
A130	Scholekster	Ja	opp. =, kwaliteit + (140.000–160.000)
A132	Kluut	Ja	= (6.700)
A137	Bontbekplevier	Ja	= (1.800)
A140	Goudplevier	Ja	= (19.200)
A141	Zilverplevier	Ja	= (22.300)
A142	Kievit	Ja	= (10.800)
A143	Kanoet	Ja	opp. =, kwaliteit + (44.400)

	Aangewezen natuurwaarde 'Waddenzee'	Aanwezig in directe omgeving plangebied	Instandhoudingsdoel
A144	Drieteenstrandloper	Nee	= (3.700)
A147	Krombekstrandloper	Mogelijk	= (2.000)
A149	Bonte strandloper	Ja	= (206.000)
A156	Grutto	Ja	= (1.100)
A157	Rosse grutto	Ja	= (54.400)
A160	Wulp	Ja	= (96.200)
A161	Zwarte ruiter	Mogelijk	= (1.200)
A162	Tureluur	Ja	= (16.500)
A164	Groenpootruiter	Mogelijk	= (1.900)
A169	Steenloper	Mogelijk	opp. =, kwaliteit + (2.300 – 3.000)
A197	Zwarte stern	Nee	= (23.000)

3.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (www.fryslan.nl). Nederlandse Natura 2000-gebieden maken tevens onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Hierdoor ligt het plangebied tevens op minder dan 100 m van EHS-gebied.

Aan dit gebied is in het Natuurbeheerplan 2011 van de provincie Fryslân het natuurstype N01.02 Duin en kwelderlandschap toegekend. Dit natuurstype correspondeert met het natuurdoeltype 3.40 Kwelder, slufteer en groen strand (subtype a begroeid slik). Het type is met name van belang voor de broedvogelgemeenschappen Strandplevier-groep, Scholekster-groep en Veldleeuwerik-groep en als foerageer- en rustplaats voor een groot aantal vogelsoorten. Daarnaast is het gebied van belang voor een verscheidenheid aan vaatplanten die typisch zijn voor zilte grond, waaronder Eenbloemig zeekraal, Ruig zoutkruid en Zilt torkruid (Bal *et al.* 2001).

Door de relatief kleine afstand tot het plangebied heeft de beoogde ingreep mogelijk invloed op dit nabijgelegen EHS-gebied. worden deze mogelijke effecten in hoofdstuk 4 beschreven.

3.1.3 Overige gebiedsbescherming

Behalve door de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook worden beschermd ten aanzien van natuurwaarden via andere regelgeving, bijvoorbeeld het Streekplan (ganzenfoerageergebied, weidevogelgebied). Het plangebied en de directe omgeving daarvan zijn niet beschermd door deze overige vormen van gebiedsbescherming.

3.2 Beschermde soorten

Binnendijs ligt Zwarte Haan enigszins geïsoleerd in een open akkerbouwlandschap. Ter hoogte van Zwarte Haan gaat het buitendijkse gebied over van de kwelders van het gebied Noord Friesland Buitendijs naar een gebied waar de zeedijk direct aan het wad grenst. Het plangebied ligt aan de rand van de bebouwing van Zwarte Haan en bestaat uit relatief soortenarm grasland, verharding en boomsingels. Hierdoor is de ecologische waarde van het plangebied enigszins beperkt ten opzichte van het buitendijkse gebied, maar is het niet op voorhand uitgesloten dat er wettelijk beschermde soorten voorkomen. Hieronder is per soortgroep besproken welke wettelijk beschermde soorten in de omgeving van het plangebied voorkomen en welke daarvan mogelijk van het plangebied gebruikmaken en/of door de ingreep mogelijk worden beïnvloed.

Figuur 3-1 – Het natuurgebied Noard Fryslân Bûtendyks aan de overzijde van de waddendijk ter hoogte van Zwarte Haan (polder Bildtpollen West) is onderdeel van het Natura 2000-gebied Waddenzee en de EHS (Foto: E. van der Heijden/A&W)

3.2.1 Planten

Uit de Ecologische Basiskaart (EBK) van Het Bildt blijkt, dat de botanische waarden in de omgeving van het plangebied zich voornamelijk bevinden in het buitendijkse gebied en op de dijklichamen van de Nieuwe Bildtdijk en de Zeedijk (Van der Heiden 2008). Uit de EBK blijkt verder dat in het kilometerhok ten westen van degene waar het plangebied in ligt de Rode-Lijstsoorten Gelobde melde, Gele hoornpapaver, Knopig doornzaad en Kamgras is waargenomen. Van het kilometerhok waar het plangebied deel van

uitmaakt, wordt gemeld dat het goed is onderzocht op aanwezigheid van bijzondere planten, maar dat hier alleen de Rode-Lijstsoort Kamgras voorkomt, dat algemeen op de dijken in Het Bildt groeit. De Botnische waarden in het plangebied bestaan voornamelijk uit een aantal oude Duindoorns, de overige begroeiing van de singels bestaat uit relatief jonge Essen, Zwarte els en Esdoorn. De vegetatie op het middenterrein bestaat uit regelmatig gemaaid en soortenarm grasland. Gezien het bovenstaande mag worden geconcludeerd, dat het onwaarschijnlijk is, dat in het plangebied wettelijk beschermde plantensoorten groeien.

3.2.2 Ongewervelde diersoorten

Gezien de verspreidingsgegevens en het ontbreken van belangrijke ecologische randvoorwaarden, zoals voortplantingswater voor libellen en waardplanten voor dagvlinders, worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde dieren verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008).

3.2.3 Vissen

In de gemeente Het Bildt komen de wettelijk beschermde vissoorten Bittervoorn en Kleine modderkruiper voor (Van der Heijden 2008), maar door het ontbreken van oppervlaktewater in het plangebied is deze soortgroep niet relevant voor deze beoordeling.

3.2.4 Amfibieën

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in de omgeving van het plangebied (waarschijnlijk) enkele licht beschermde amfibieënsoorten voorkomen, zoals Gewone pad, Bruine kikker, Meerkikker en Kleine watersalamander (Van der Heijden 2008). Door het ontbreken van oppervlaktewater in het plangebied, is er geen voortplantingsbiotoop voor amfibieën aanwezig. Het is echter niet uitgesloten dat incidenteel een exemplaar van enkele van de bovengenoemde soorten in het plangebied foerageert of overwintert.

3.2.5 Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen blijkt dat in de omgeving van het plangebied geen reptielen zijn waargenomen (Van der Heijden 2008). Bovendien vormt het plangebied voor reptielen geen geschikt leefgebied. Om deze redenen mag worden aangenomen dat in het plangebied geen reptielen aanwezig zijn.

3.2.6 Vogels

Door de aanwezigheid van de boomsingels in het plangebied zijn hier in principe goede gelegenheden voor broedende vogels aanwezig. Echter, door de aanwezigheid van storingsbronnen, zoals de Zeedijk en de nabij gelegen bebouwing, zal het aantal broedvogels beperkt zijn. Het valt te verwachten dat jaarlijks enkele vogelsoorten van stad en park tot broeden komen in de boomsingel, zoals Merel, Houtduif, Roodborst en Winterkoning. Tijdens het veldbezoek werden nesten aangetroffen van Ekster en Zwarte kraai en een roofvogelhorst, mogelijk van Buizerd.

3.2.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in tabel 3 en in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt sinds 26 augustus 2009, dat een ontheffing op basis van het wettelijke belang 'Ruimtelijke ontwikkeling' niet meer wordt verleend. Bij mogelijke conflicten met de Flora- en faunawet moeten daarom zoveel mogelijk maatregelen worden getroffen om negatieve effecten tegen te gaan. Om deze redenen worden aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de volgende paragraaf aan bod.

Volgens verspreidingsgegevens van vleermuizen in de gemeente Het Bildt komen in de ruime omgeving van het plangebied vijf vleermuissoorten voor (Vos 2007, Van der Heijden 2008). Deze zijn: Meervleermuis, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger.

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang (kunnen) zijn. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen of bomen. In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig en de bomen zijn te jong (te dun) om verblijfplaatsen van vleermuizen te herbergen. Om deze redenen kan worden uitgesloten dat in het plangebied verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Foerageergebied

Het plangebied en de directe omgeving daarvan is in principe geschikt als foerageergebied voor enkele van de bovengenoemde vleermuissoorten. Voor de Watervleermuis en Meervleermuis is het plangebied vrijwel ongeschikt als foerageergebied, omdat deze soorten voornamelijk in meer waterrijke gebieden jagen.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals sloten, kanalen, bomenrijen en huizenblokken. De bomenrijen binnen het plangebied sluiten niet aan op geschikte lijnvormige structuren buiten het plangebied en vormt daardoor geen onderdeel van een dergelijke vliegroute. Om deze reden wordt er geen vliegroutes van vleermuizen binnen of langs het plangebied verwacht.

3.2.8 Overige zoogdieren

In de omgeving van het plangebied komen enkele beschermde zoogdiersoorten voor. Hieronder wordt per beschermingscategorie besproken welke soorten dit zijn en of deze door de beoogde herinrichting kunnen worden beïnvloed.

Licht beschermde soorten

De door de Flora- en faunawet licht beschermde zoogdiersoorten zijn algemeen voorkomende soorten, zoals Egel, Haas, Hermelijn, Mol, Vos, Wezel, Bunzing, Woelrat en diverse muizensoorten (Van der Heijden 2008). Het is waarschijnlijk dat enkele van deze soorten geschikt leefgebied hebben gevonden in het plangebied. Tijdens het veldbezoek werden bijvoorbeeld verscheidene molshopen aangetroffen.

Middelzwaar beschermde soorten

In de ruime omgeving van het plangebied komen geen middelzwaar beschermde zoogdiersoorten voor, met uitzondering van de Steenmarter (Vos 2007). De Steenmarter is een echte cultuurvolger die, sinds de afname van vervolging en bejaging op deze soort, in verspreiding (o.a. noordwaarts) is toegenomen (Broekhuizen 1998). Volgens de Ecologische Basiskaart gemeente Het Bildt komt de soort incidenteel voor in de gemeente Het Bildt (Van der Heijden 2008). De omgeving van het plangebied is echter zeer open, waardoor het onwaarschijnlijk is dat de Steenmarter in die omgeving voorkomt.

Zwaar beschermde soorten

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de ruime omgeving van het plangebied twee zwaar beschermde zoogdiersoorten voorkomt, namelijk Gewone zeehond en Waterspitsmuis (Vos 2007, Van der Heijden 2008). Gewone zeehond komt alleen buitendijs voor, in open water en op slikken en platen. Het plangebied is daarmee volstrekt ongeschikt voor deze soort. De Waterspitsmuis is een soort die leeft op kruidenrijke oevers van heldere watergangen. Door het ontbreken van oppervlaktewater in het plangebied kan worden uitgesloten dat deze soort hier voorkomt. In het plangebied en de omgeving daarvan komen naar verwachting evenmin andere zwaar beschermde zoogdiersoorten voor (exclusief vleermuizen).

3.3 Samenvatting relevante natuurwaarden

Op basis van dit hoofdstuk wordt in tabel 1 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de (ruime) omgeving van het plangebied en/of (mogelijk) in het plangebied voorkomen. Daarnaast wordt aangegeven of de betreffende natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door de uitvoering van de beoogde plannen en daardoor van relevant zijn voor het vervolg van de onderhavige beoordeling. Voor deze natuurwaarden (gebieden en soorten) wordt in het volgende hoofdstuk bepaald welke effecten zij (kunnen) ondervinden en wordt beoordeeld hoe dit zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. De overige natuurwaarden komen (naar verwachting) niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve invloed van de beoogde ingreep. Op deze natuurwaarden wordt in de rapportage niet meer teruggekomen.

Tabel 1. Overzicht van wettelijk beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. Van de natuurwaarden wordt aangegeven of zij aanwezig zijn in de (ruime) omgeving en/of in het plangebied, de status volgens de Rode Lijst, de relevante wet- en regelgeving en of de betreffende natuurwaarde relevant is voor onderhavige beoordeling. Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig, maar niet vastgesteld, w = waarschijnlijk aanwezig, (f) = mogelijk foeragerend. Categorieën van de Rode Lijst: gevoelig (GE), kwetsbaar (KW), bedreigd (BE) en ernstig bedreigd (EB), +/- = afhankelijk van de soort. Beschermingsregime: Nb-wet = Natuurbeschermingswet 1998, Ffw = Flora- en faunawet, waarbij 1 = licht beschermd, 2 = middelzwaar beschermd en 3 = zwaar beschermd.

Natuurwaarde	Afstand tot plangebied			Beschermings-regime	Relevant voor onderhavige beoordeling
Beschermde gebieden					
Natura 2000-gebieden	100 m			Nb-wet	Ja
(P)EHS	100 m			Nota Ruimte	Ja
Overige beschermde gebieden	-			-	Nee
	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied	Rode Lijst-status		
Beschermde soorten					
Planten	(+)	-	+/-	Ffw 1-2	Nee
Ongewervelde dieren	-	-	+/-	Ffw 1-3	Nee
Vissen	+	-	+/-	Ffw 2-3	Nee
Licht beschermde amfibieënsoorten (§ 3.2.4)	+	(+)	-	Ffw 1	Ja
Reptielen	-	-	+/-	Ffw 2-3	Nee
Vogels	+	+	+/-	Ffw	Ja
Vleermuizen	+	(f)	+/-	Ffw 3	Ja
Licht beschermde zoogdierensoorten (§ 3.2.8)	+	+	+/-	Ffw 1	Ja
Steenmarter	+	-	-	Ffw 2	Nee
Gewone zeehond	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Waterspitsmuis	+	-	KW	Ffw 3	Nee

4 Effectbepaling en beoordeling

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde gebieden en soorten besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden. Wettelijk beschermde natuurwaarden die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen hoogstwaarschijnlijk niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten van de beoogde ingreep.

Door de herinrichting en het nieuwe gebruik verandert het karakter en de gebruiksdruk van een halfnatuurlijk gebied. Onderwerp van onderzoek is daarom of en in hoeverre daardoor habitatverlies voor soorten optreedt. Tevens kunnen de werkzaamheden en het nieuwe gebruik van het plangebied leiden tot een verlies van kwaliteit van het beschikbare biotoop voor soorten met een beschermde status. Factoren die daarbij onder andere een rol kunnen spelen, zijn:

- Aantasting of verlies van leefgebied
- Verstoring tijdens de aanleg
- Verstoring door het nieuwe gebruik

De herinrichting en het nieuwe gebruik hebben door de kleinschalige opzet naar verwachting geen grote uitstralende werking wat betreft geluid en licht. Ook de ligging binnen de omringende bosschages en tegen de dijk, heeft een dempende werking wat betreft uitstralende effecten. De recreatie vanuit de nieuwe camping naar de omgeving is het enige aspect dat tot uitstralende effecten kan leiden. Hierbij moet worden opgemerkt dat rond Zwarte Haan in de huidige situatie al sprake is van recreatie vanuit een wijdere omgeving. De recreatie concentreert zich voornamelijk op en rond de aanwezige zeedijk.

4.1 Beschermde gebieden

4.1.1 Natura 2000-gebieden: Voortoets

De eerste stap om te bepalen hoe een plan zich verhoudt tot de Natuurbeschermingswet is de Voortoets (zie bijlage 1, § 1.1). Hierin wordt bepaald of er een kans is op een (significant) negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van de beoogde ingreep. In tabel 1 in hoofdstuk 3 werd al aangegeven, dat voor een deel van de aangewezen habitattypen en soorten geldt, dat ze niet aanwezig zijn in de directe omgeving van het plangebied. De kans op effecten op deze natuurwaarden is daarom onwaarschijnlijk, voor zover het plangebied ook geen betekenis voor ze heeft. Hieronder wordt voor de aangewezen habitattypen en soorten beschreven of en welke effecten kunnen optreden.

Habitattypen

Voor het nabijgelegen gebied Noord-Friesland Buitendijks geldt, dat goed in kaart is gebracht welke habitattypen daar aanwezig zijn. Uit deze gegevens blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied alleen de habitattypen 'Slik- en zandplaten', 'Zilte pioniersbegroeiingen' en 'Schorren en zilte graslanden' aanwezig zijn. Op de overige aangewezen habitattypen zijn negatieve effecten daarom uitgesloten.

De bovengenoemde habitattypen die in de omgeving van het plangebied aanwezig zijn, komen daar voor mede vanwege het feit dat ze onder invloed staan van de dynamiek van het getij. Mogelijke effecten op

habitattypen als gevolg van de ingreep, hebben alleen betrekking op betreding en de gevolgen daarvan op de kwaliteit van vegetatie typische soorten en overige kenmerken van structuur en functie. In de omgeving van Zwarte Haan is in de huidige situatie al sprake van enige mate van recreatie. Het extra aandeel als gevolg van de nieuwe camping zal naar verwachting beperkt zijn. Omdat het een deel van het jaar verboden is de kwelder ter hoogte van het plangebied te betreden en er door het tij vaak natte omstandigheden zijn, is de betreding door recreanten beperkt. Bovendien zijn de habitattypen sterk onderhevig aan bovengenoemde dynamiek, waardoor de effecten van eventuele betreding door recreanten nog weer beperkt zullen zijn.

Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd, dat er als gevolg van de ingreep niet verwacht wordt dat (significant) negatieve effecten op zullen treden op de instandhoudingsdoelen van de habitattypen van het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Habitatrichtlijnsoorten

De habitatsoorten zijn op één na (Nauwe korfslak) gebonden aan open water en zandplaten. Dergelijke biotopen zijn vrijwel niet aanwezig in de directe omgeving van het plangebied. Daarom mag worden aangenomen dat de directe omgeving van het plangebied geen rol van betekenis vormt voor die soorten. De aanwezigheid van deze soorten in het plangebied is uitgesloten. De soort komt voor op lage duintjes op de kwelder, die zijn begroeid met Duindoorn of Gewone vlier en is waargenomen op Schiermonnikoog, Rottumeroog en Rottum (De Vlas *et al.* 2010). Omdat de vereiste leefomstandigheden niet aanwezig zijn in het plangebied en de directe omgeving daarvan, mag worden aangenomen dat de Nauwe korfslak hier voorkomt. Gezien het bovenstaande is het onwaarschijnlijk dat de beoogde ingreep een (significant) negatief effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van de aangewezen habitatsoorten van het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Broedvogels

In 2006 is in het gebied Noord Friesland-buitendijks een broedvogelinventarisatie uitgevoerd (Van der Heide & Bos 2007). Hieruit is naar voren gekomen, dat de meeste aangewezen broedvogels van het Natura 2000-gebied Waddenzee tot broeden komen op ongeveer 7 km ten oosten van het plangebied (Noorderleeg). Dichterbij het plangebied komen voornamelijk weidevogels tot broeden, zoals Kievit, Tureluur, Scholekster, Graspieper, Gele kwikstaart en Veldleeuwerik. Deze vogels zijn echter niet aangewezen voor het Natura 2000-gebied. De enige aangewezen vogelsoort die in 2006 in de omgeving van het plangebied tot broeden kwam, was de Bruine kiekendief. Hoewel de inventarisatie in 2006 is uitgevoerd en daarmee al enigszins gedateerd, kan hieruit wel een algemene indruk worden verkregen, waarvan mag worden aangenomen dat die vergelijkbaar zal zijn met de huidige situatie. Onze conclusie is dat de aanwezigheid van aangewezen broedvogels buitendijks in de buurt van het plangebied niet kan worden uitgesloten, maar dat als er door die betreffende soorten wordt gebroed, dit marginale aantallen betreft.

Het broedseizoen van de aangewezen broedvogelsoorten en het campingseizoen overlappen elkaar. Vanuit de nieuwe camping zal worden gerecreëerd in de omgeving. Het is in principe mogelijk dat er sprake zal zijn van een kleine toename van de recreatie op de dijk in de nabijheid van het plangebied. Buiten het broedseizoen is het bovendien toegestaan om de kwelder op te gaan, waarbij een kleine toename van betreding niet is uit te sluiten. Na het broedseizoen kan verstoring nadelig zijn voor broedvogels met jongen.

De vraag is hoeveel meer druk op aangewezen broedvogels buitendijks dit zal opleveren ten opzichte van de huidige situatie. Wij schatten in dat dit zeer beperkt zal zijn om de volgende redenen.

- Tijdens het broedseizoen is de kwelder niet vrij toegankelijk, waardoor geen toename van verstoring wordt verwacht.
- Zoals hierboven beschreven, zijn de aantallen aangewezen broedvogels in de directe omgeving van Zwarte Haan laag.
- Op dit moment wordt er al veel gerecreëerd op de dijk, ook vanuit Zwarte haan. Op en langs de dijk mag worden gewandeld en gefietst. Hiervan gaat al een zekere verstoringdruk uit. Voor de meeste recreanten is de kwelder niet een aantrekkelijk gebied om te betreden. Het is daarom niet te verwachten dat het beperkte aantal campingplaatsen zal leiden tot een significante en cumulatief significante toename van deze verstoringdruk op de dijk en buitendijks.

Om deze redenen mag worden aangenomen dat de beoogde ingreep, ook cumulatief met de huidige recreatie geen (significant) negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelen van de aangewezen broedvogelsoorten van het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Niet-broedvogels

Een aantal niet-broedvogels maakt gebruik van de wijde omgeving van het plangebied. Kwelders kunnen dienen als foerageergebied voor herbivore watervogels (planteneters). Aan de Friese kust gaat het dan met name om Rotganzen en Brandganzen. Bij de Zwarte Haan is de benutting door deze soortsgroep echter beperkt, omdat de kwelders niet worden beweide en de vegetatie er sterk is verruigd met Zeekweek (van Duin *et al.* 2007).

Op de slikken en zandplaten buitendijks foerageren steltlopers, zowel schelpdiereters (o.a. Scholekster, Wulp, Kanoet) als wormeneters (o.a. Rosse Grutto, Zwarte Ruiter, Zilverplevier, Kluut). Voor de steltlopers worden de hoogste aantallen waargenomen tijdens de voorjaars- en najaarstrek (respectievelijk maart – begin juni en eind juli - half oktober). Het moment van doortrekken, met bijbehorende opvetperiode, is soortafhankelijk. Zo liggen de voor- en najaarspieken voor Goudplevieren in maart respectievelijk november, voor Regenwulpen in april respectievelijk september en voor Rosse Grutto's in mei respectievelijk augustus. Daarbij moet worden opgemerkt dat, als gevolg van jongenproductie in het broedseizoen, de aantallen in het najaar hoger liggen dan in het voorjaar. Herhaalde verstoring van vogels tijdens het foerageren is nadelig voor deze vogels.

Een aantal soorten, zoals Scholekster, Zilverplevier en Kanoet (*ssp islandica*) overwintert in de Waddenzee. Voor deze soorten zijn de aantallen in de winter minder hoog dan tijdens de trekperiode, maar koudestress en het feit dat de vogels aansluitend doortrekken naar de broedgebieden maken dat verstoringen in de winter en het vroege voorjaar invloed kunnen hebben op de overleving en reproductie van dergelijke soorten.

Van belang zijn ook de rustplaatsen die gebruikt worden bij hoog tij: de slaapplaatsen en hoogwatervluchtplaatsen (HVP's) op de rand van kwelder en wad. Veel vogelsoorten maken hiervan gebruik. Denk hierbij aan bijna alle steltlopersoorten en ganzen (Wiersma 2009). Onder hen zijn ook aangewezen vogelsoorten. Dit gebruik vindt het hele jaar door plaats, ook buiten het broedseizoen. Vogels overtijden en slapen over het algemeen niet altijd op exact dezelfde plaats. Bij extreem hoge waterstanden zijn de vogels bijvoorbeeld gedwongen uit te wijken naar hoger gelegen gebieden. De posities van de HVP's zijn bij benadering bekend (Engelmoer & Altenburg 1999; Wiersma 2009). De precisie ervan is gering vanwege de dynamiek in het gebruik van HVP's door vogels. Herhaalde verstoring van hoogwatervluchtplaatsen is nadelig voor de zich daar bevindende vogels. Buiten het

broedseizoen is het toegestaan om de kwelder op te gaan. In principe kan dit leiden tot een verstoring van rustplaatsen. In de praktijk is dat bij Zwarte haan ook af en toe het geval.

Zoals gezegd, is het in principe mogelijk dat er sprake zal zijn van een kleine toename van de recreatie op de dijk en op de kwelder, in de nabijheid van het plangebied. De vraag is hoeveel meer druk op aangewezen niet-broedvogels op de rustplaatsen dit zal opleveren ten opzichte van de huidige situatie. Wij schatten in dat dit zeer beperkt zal zijn. Op dit moment wordt er al veel gerecreëerd op de dijk, ook van af Zwarte haan. Op en langs de dijk mag worden gewandeld en gefietst. Dit is niet verstorend voor de rustplaatsen, omdat de afstand hiertoe groot is. Ook een eventuele toename hiervan is niet verstorend voor de rustplaatsen. Tijdens het broedseizoen is de kwelder niet vrij toegankelijk en zou verstoring van de rustplaatsen en foeragerende vogels niet op mogen treden. Buiten het broedseizoen is het in principe niet uit te sluiten dat in de omgeving van het plangebied enige extra verstoring door bezoekers op de kwelder zal optreden. De kwelder en de voorliggende platen zijn echter slechts voor een beperkt aantal mensen aantrekkelijk om te betreden. Het aantal campingplaatsen in het plangebied is eveneens beperkt. Het is daarom niet te verwachten dat het voorgenomen zal leiden tot een (significant en cumulatief significant) effect op de rustplaatsen in de omgeving van het plangebied en op foeragerende vogels.

Om deze redenen mag worden aangenomen dat de beoogde ingreep, ook cumulatief met de huidige recreatie geen (significant) negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelen van de aangewezen niet-broedvogelsoorten van het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Samenvattend

Op grond van het bovenstaande is de conclusie van de Voortoets, dat er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Waddenzee. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden. Wel is het aan te bevelen om voorlichting te verzorgen aan de campingbezoekers over de kwetsbaarheid van de omgeving, en de ligging van HVP's.

4.1.2 Provinciale Ecologische Hoofdstructuur

De bescherming van de PEHS is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen ingrepen in de nabijheid van de PEHS geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van de PEHS. Deze wezenlijke waarden hebben veelal betrekking op de aanwezige natuurwaarden, maar aspecten als rust, openheid en duisternis vallen hier ook onder.

Aangezien het plangebied geen deel uitmaakt van de PEHS, veroorzaakt de herinrichting geen oppervlakteverlies van PEHS-gebied. Het meest nabijgelegen onderdeel van de PEHS is het kweldergebied aan de overzijde van de Waddendijk. De wezenlijke waarden van dit onderdeel van de PEHS bestaan voornamelijk uit plantensoorten en vogels.

Omdat het plangebied aan de overzijde van de Waddendijk ligt, zal deze geen directe visuele verstoring veroorzaken van de in het buitendijks gebied broedende, rustende of foeragerende vogels. Effecten op de vegetatie zijn als gevolg van de een uitbreiding van het aantal recreanten onder invloed van de ontwikkeling van de (mini) camping niet aan de orde, mits de bezoekers niet buiten de paden treden.

Omdat er bovendien al sprake is van menselijke activiteit in de nabije omgeving, worden er ook geen extra effecten verwacht op de wezenlijke waarden die niet direct betrekking hebben op natuurwaarden.

Geconcludeerd kan worden dat de beoogde ingreep relatief kleinschalig is en dat er geen sprake zal zijn van negatieve effecten op de PEHS en de wezenlijke waarden daarvan. De uitvoering van de plannen stuit daarom niet op bezwaren vanuit de regelgeving omtrent de EHS.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Licht beschermde amfibieën en zoogdieren

Door de herinrichting van het plangebied gaat mogelijk een deel van het leefgebied voor enkele licht beschermde amfibieën- en zoogdiersoorten verloren. Na voltooiing van de werkzaamheden kan het plangebied waarschijnlijk (gedeeltelijk) weer functioneren als leefgebied voor de betreffende soorten en in de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief leefgebied voor de soorten aanwezig. Bovendien geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling voor licht beschermde soorten een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze redenen veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde amfibieën en zoogdieren.

4.2.2 Vogels

Bescherming tijdens broedseizoen

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend. Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is een afdoende optie. Een alternatief is om versturende werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven. Mochten er toch vogels tot broeden komen en worden die verstoord door de werkzaamheden, dan is er een conflict met de Flora- en faunawet, en moeten de werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode. Dit kan worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld kap- en snoeihout niet dagenlang te laten liggen.

De beoogde inrichting van het plangebied veroorzaakt hierdoor geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels, mits verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet. Maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten, die indicatief is en niet uitputtend. De in het plangebied aangetroffen horst is mogelijk van Buizerd die op de lijst van jaarrond beschermde nestplaatsen staat. Indien de horst wordt

gebruikt door Buizerd, kan deze worden verstoord door de realisatie of het gebruik van de camping. In dat geval ontstaat een conflict met de Flora- en faunawet. Om deze reden is op 22 juni 2011 gecontroleerd of de horst in gebruik was. Hieruit bleek dat de horst in het broedseizoen 2011 niet in gebruik is geweest. Om deze reden veroorzaakt de beoogde inrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen.

4.2.3 Vleermuizen

In hoofdstuk 3 werd geconcludeerd dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied kan worden uitgesloten. Gezien de aard van de beoogde ingreep worden bovendien geen directe effecten verwacht op eventueel aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen in de nabije omgeving.

Het plangebied kan in principe dienst doen als foerageergebied voor enkele vleermuissoorten. Tijdens en na de herinrichting is het plangebied mogelijk minder geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. In de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionele leefomgeving van de in de omgeving mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied gewaarborgd blijft.

Er worden geen vliegroutes van vleermuizen in het plangebied verwacht. Daarom mag worden geconcludeerd, dat de functionele leefomgeving van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes gewaarborgd blijft.

Omdat er geen directe negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen optreden en de functionele leefomgeving van verblijfplaatsen in de omgeving gewaarborgd blijft, veroorzaakt de uitvoering van de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

4.2.4 Steenmarter

Mogelijk maakt het plangebied deel uit van het foerageergebied van de middelzwaar beschermde Steenmarter. Binnen het plangebied worden geen verblijfplaatsen van deze soort verwacht die door de herinrichting kunnen worden verstoord. De beoogde herinrichting zal (tijdelijk) een deel van het potentiële foerageergebied van Steenmarter aantasten. Er is echter voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving aanwezig. Om deze redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter.

4.3 Samenvattende tabel

De effectbepaling en beoordeling die in dit hoofdstuk is beschreven, wordt in tabel 2 samengevat. In de tabel is per relevante natuurwaarde weergegeven of deze negatieve effecten ondervindt en of er een conflict is met de betreffende ecologische wet- en regelgeving. Tevens wordt aangegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Tabel 2. Overzicht van de effectbepaling van de beoogde ingreep op de relevante wettelijk beschermde natuurwaarden en de beoordeling in het kader van de betreffende ecologische wet- en regelgeving. Daarnaast is weergegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Wettelijk beschermde natuurwaarde	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Beschermde gebieden			
Natura 2000-gebieden	Nee	Nee	Nee
PEHS	Nee	Nee	Nee
Beschermde soorten			
Licht beschermde amfibieën	Mogelijk	Nee	Nee
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Uitvoering volgens voorwaarden (§4.2.2)
Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels	Nee	Nee	Nee
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee
Licht beschermde zoogdieren	Mogelijk	Nee	Nee
Steenmarter	Mogelijk	Nee	Nee

5 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies ten aanzien van relevante beschermde gebieden en soorten uit het vorige hoofdstuk nog eens op een rij gezet en wordt aangegeven hoe de herinrichting zich verhoudt tot de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

5.1 Conclusies m.b.t. beschermde gebieden

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflicten met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en overige vormen van gebiedsbescherming ten aanzien van natuurwaarden).

5.2 Conclusies m.b.t. beschermde soorten

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet, mits wordt voldaan aan de voorwaarde dat bij de werkzaamheden voor de herinrichting broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. In §4.2.2 is uitgelegd hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

6 Literatuur

Bal, D., H.H. Beije, M. Fellingier, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal, F.J. van Zadelhoff 2001. Handboek Natuurdoeltypen. Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.

Broekhuizen, S. 1998. Zijn kleine marterachtigen te obscuur voor het soortenbeleid? De Levende Natuur 99-5, Themanummer Kleine marterachtigen p. 192-195.

Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.

EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.

Engelmoer & Altenburg 1999 (A&W project 830)

Heide, Y. van der & D. Bos 2007. Broedvogelmonitoring van de buitendijkse gebieden en Noord Friesland 2006. Speciale aandacht voor standaardisatie van gegevensverzameling. A&W-rapport 892. Altenburg & Wymenga bv, Veenwouden.

Heijden, E. van der 2008. Ecologische basiskaart gemeente Het Bildt. A&W-rapport 948. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis

Ministerie van LNV 2003. Ondernemen en de Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV 2004. Werken aan Natura 2000. Handreiking voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Concept Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.

Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

van Duin, W., Esselink, P., Bos, D., Klaver, R., Verweij, G., & van Leeuwen, P.-W. 2007. Proefverkweldering Noard-Fryslân Bûtendyks. Evaluatie kwelderherstel 2000-2005. Wageningen IMARES rapport C020/07, Koeman en Bijkerk rapportnr. 2006-045, A&W rapport 840, Alterra Texel, Koeman en Bijkerk bv, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Den Burg (Texel), Haren, Veenwouden.

Vos, S. (redactie) 2007. Werkatlas Zoogdieren in Fryslân verspreiding 1990-2006. Provincie Fryslân, Leeuwarden.

Wiersma P. 2009. Kartering hoogwatervluchtplaatsen van het waddengebied ten behoeve van het beheerplan Natura 2000.

Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving natuur

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen, onder andere volgens de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (paragraaf 1) en soortbescherming (paragraaf 2).

1 GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) en via regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen).

1.1 Natuurbeschermingswet en Natura 2000

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000-gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is van bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvlieder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000-gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijn-gebieden of Speciale beschermingszones genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitattypen en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitattypen waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op dit moment is nog bij veel Natura 2000-gebieden sprake van een ontwerp-aanwijzingsbesluit. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000-gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000-gebieden zijn toegestaan. Voor een aantal Natura 2000-gebieden is het beheerplan gereed en is het ontwerpbesluit omgezet in een aanwijzingsbesluit.

Beschermde Natuurmonumenten

Onder de huidige Natuurbeschermingswet is het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten vervallen. Beide vallen onder de noemer Beschermde Natuurmonumenten. Als Beschermde Natuurmonumenten binnen Natura 2000-gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermde Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Externe werking

De kwaliteit van Natura 2000-gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet deze beoordeeld worden. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000-gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000-gebied kunnen kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000-gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, zoals hydrologische effecten (bijvoorbeeld als gevolg van grote grondwateronttrekkingen) en een toename van vliegverkeer. Verstoring treedt ook op wanneer kwalificerende soorten vanuit het Natura 2000-gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ruimtelijke ontwikkelingen minder mogelijk wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven kilometer rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000-gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000-gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000-gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking.

Toetsing volgens de Natuurbeschermingswet

Als er nieuwe activiteiten in of nabij een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden hebben. Deze oriëntatie is de Voortoets. Er zijn drie uitkomsten daarvan mogelijk (ministerie van LNV 2005):

- 1 Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
- 2 Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd die vergezeld moet gaan van de zogenaamde Verslechtings- en verstoringstoets.
- 3 Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd die vergezeld moet gaan van een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen

alternatieven (A) voor het plan zijn, er een dwingende reden van groot openbaar belang (D) met het plan is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden (C) is gerealiseerd.

In een korte natuurtoets of quickscan is meestal de Voortoets opgenomen in de teksten over gebiedsbescherming. Een Verslechterings- en verstoringstoets of een Passende beoordeling valt buiten de reikwijdte van een quickscan.

1.2 Overige vormen van gebiedsbescherming

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De provincies zijn verantwoordelijk voor een invulling van de EHS is een provinciale EHS. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan, indien deze leiden tot aantasting van de wezenlijke waarden van het gebied. In uitzonderingsgevallen kan de provincie de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dienen compenserende dan wel mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd (ministerie van LNV 2003).

Op provinciaal niveau kan regelgeving zijn ontwikkeld om in weidegebieden mogelijkheden te creëren voor een extra bescherming van foeragerende watervogels tijdens de winter en weidevogels. Zo kunnen gebieden zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied en/of weidevogelgebied. De bescherming van de overige natuurgebieden is veelal geregeld in bestemmingsplannen die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is de bescherming geregeld van soorten die in die wet zijn genoemd. Deze soorten zijn ingedeeld in beschermingscategorieën (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten). Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een gewijzigde aanpak betreffende de beoordeling van ontheffingsaanvragen.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren vastgelegd. Er zijn vier beschermingscategorieën, namelijk voor de soorten in tabel 1, 2 en 3 en de vogels. De indeling van de soorten is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van soorten in Nederland, waarbij ook de aangewezen onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën en de beoordeling voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling:

- 1 Licht beschermde soorten van tabel 1. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling.
- 2 Middelzwaar beschermde soorten van tabel 2. Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode.
- 3 Zwaar beschermde soorten van tabel 3. Bij verstoring daarvan kan een ontheffing nodig zijn.
- 4 Vogels.

Een ontheffing is een toestemming om in een bepaald geval af te kunnen wijken van een of meer verbodsbepalingen, zoals deze zijn vastgelegd in de artikelen 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet.

Tabel 1.

Deze tabel bevat licht beschermde, algemeen voorkomende planten- en diersoorten, zoals Zwanenbloem, Bruine kikker, Bosmuis, Bunzing en Egel. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Bij ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor de verstoring van deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Uiteraard geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Tabel 2.

De tweede categorie betreft middelzwaar beschermde soorten. Hieronder is beschreven hoe met verstoring van deze soorten moet worden omgegaan bij gebruik van een gedragscode en zonder het gebruik daarvan.

Wanneer de beoogde werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een gedragscode, hoeft voor de verstoring van soorten van tabel 2 geen ontheffing te worden aangevraagd. De gedragscode vermeldt hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen kan worden voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. De gedragscode die voor vrijstelling is vereist, moet goedgekeurd zijn door LNV en van toepassing zijn op de beoogde activiteit. Op de site van LNV zijn alle goedgekeurde gedragscodes beschikbaar die door verscheidene brancheorganisaties zijn opgesteld. Er

moet aantoonbaar volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er geen gedragscode wordt gebruikt bij de uitvoering van de beoogde werkzaamheden, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden (omgevingscheck). Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is. De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 2. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Tabel 3.

Dit betreft zwaar beschermde soorten. Deze tabel bevat de soorten die zijn vermeld in Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en de soorten die zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Wanneer ten aanzien van een of meer soorten uit Bijlage 1 of Bijlage IV verbodsbepalingen worden overtreden door een ruimtelijke ontwikkeling, kan een ontheffingsaanvraag nodig zijn, die wordt getoetst aan de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?

Voor een ontheffing moet aan alle criteria zijn voldaan.

Voor de Bijlage 1-soorten van tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van de belangen die in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten zijn genoemd. Bij een ruimtelijke ingreep kan het om de volgende belangen gaan:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor de Bijlage IV-soorten van tabel 3 geldt dat er alleen vrijstelling mogelijk is op grond van de wettelijke belangen die in de Habitatrichtlijn zijn genoemd. Deze zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 3. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Vogels

Tijdens werkzaamheden moet rekening worden gehouden met de broedperiode van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar van veel vogelsoorten is bekend dat de broedperiode ligt tussen half maart en half juli. Het is voor de wet van belang of broedgevallen aanwezig zijn die door de werkzaamheden kunnen worden verstoord. De meeste soorten zijn elk broedseizoen in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens de broedperiode onder bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor versturende werkzaamheden buiten de broedperiode is dus geen ontheffing nodig. Er is evenmin ontheffing nodig voor het nemen van maatregelen vooraf aan de broedperiode, die de vestiging van vogels voorkomen. Ontstaan er binnen of nabij het plangebied toch nesten die kunnen worden verstoord, dan dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot na de broedperiode.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het gehele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Er is in augustus 2009 door LNV een indicatieve lijst gepubliceerd van jaarrond beschermde vogelnesten, waarin vijf categorieën zijn te onderscheiden. Daarin zijn bijvoorbeeld Gierzwaluw, Kerkuil, Ransuil, Roek en Sperwer opgenomen. Eén van de categorieën betreft soorten die geen jaarrond beschermde verblijfplaats hebben, maar wel vaak terugkeren naar de locatie waar zij het vorige jaar gebroed hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor zwaluw- en spechtsoorten.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de vogelsoorten op bovengenoemde lijst wordt gegarandeerd, hoeft er bij een verstoring geen ontheffing te worden aangevraagd. Dat betekent vrijwel altijd dat er een omgevingscheck van belang is om te kunnen bepalen of nabij het plangebied voldoende leefruimte beschikbaar is. Een deskundige bepaalt dan of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden geboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet ontheffing worden aangevraagd.

Voor vogels geldt dat alleen ontheffing kan worden verkregen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet. Op 26 augustus 2009 zijn wijzigingen uitgevoerd in de soortenlijsten van de Rode Lijst.

3. ECOLOGISCHE BEOORDELING

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio en/of beschermde soorten.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van gebiedsbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
- 2 Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden?
- 3 Zijn die gevolgen te voorkomen?
- 4 Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

Er wordt gebruik gemaakt van websites van LNV en de provincie om te bepalen waar de grenzen liggen van beschermde gebieden. Op de website van LNV zijn de gegevens beschikbaar van alle Natura 2000-gebieden, zoals het (ontwerp)aanwijzingsbesluit met de instandhoudingsdoelen en begrenzing.

Soortbescherming

Ten aanzien van soortbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
- 2 Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
- 3 Zijn er vanuit de wet- en regelgeving bezwaren tegen de plannen?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is vaak ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn beschermd,

soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

Voor de ecologische beoordeling wordt per soortgroep gebruik gemaakt van de meest recente informatiebronnen over de verspreiding van soorten in Nederland. Er wordt is in een aantal overzichtswerken en op betrouwbare websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in (de ruime omgeving van) het betreffende plangebied voorkomen.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten (die in de omgeving kunnen voorkomen) de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn. Het veldonderzoek is tevens van belang om een inschatting te kunnen maken van effecten die samenhangen met de beoogde activiteiten tijdens en na voltooiing van de werkzaamheden.

Effecten en beoordeling

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering). Het gaat in alle gevallen om effecten die een verstoring veroorzaken van de (beschermde) soorten en van de functionaliteit van hun leefgebied.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van de natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Wet Ruimtelijke Ordening (i.c. Ecologische Hoofdstructuur). Bovendien kan een beoordeling nodig zijn ten aanzien van provinciale regelgeving, zoals betreffende ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. Het kan nodig zijn dat de initiatiefnemer contact opneemt met de provincie wanneer effecten op kunnen treden ten aanzien van ganzenfoerageergebied en weidevogels. Indien negatieve effecten kunnen optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument, kan het nodig zijn om een vergunning volgens de Natuurbeschermingswet aan te vragen.

Wanneer verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kunnen worden overtreden, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen in de plannen te worden opgenomen. Wanneer door dergelijke maatregelen de functionaliteit van het leefgebied gegarandeerd is, is er geen ontheffing nodig (paragraaf 2.1).

Bezoekadres

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden

Postadres

Postbus 32
9269 ZR Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
Fax 0511 47 27 40
info@altwym.nl

www.altwym.nl